

JAARLIJKS CONGRES – VROEGSIGNALERING EN VROEGHULP 2019

13 maart 2019

Pullman Cocagne, Eindhoven

Vroeg erbij zijn is dé manier om de gevolgen van fysieke, psychische of sociale problemen bij de ontwikkeling van een jong kind tijdig in te dammen.

Vroegsignalering en vroeghulp krijgen een steeds prominentere plek in de hulpverlening. Vanuit wetenschap en politiek wordt alsmaar duidelijker dat goede signalering en goede hulp op jonge leeftijd zwaardere problematiek op latere leeftijd kan voorkomen. De eerste lustrumeditie van het Congres Vroegsignalering en Vroeghulp wil professionals informeren over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van vroegsignalering en methodieken van vroeghulp uitlichten. Het afwisselende programma biedt professionals van allerlei disciplines verdieping en inspiratie.

Op 13 maart 2019 vindt in Eindhoven de eerste lustrumeditie van het jaarlijkse Congres Vroegsignalering en Vroeghulp plaats. Voor de vijfde keer op rij biedt het Congres Vroegsignalering en Vroeghulp concrete handvatten om alert te reageren op de hulpvraag van ouders en kind. Drie sprekers belichten plenair vanuit verschillende invalshoeken de laatste stand van zaken. De middag bestaat uit maar liefst zes praktische deelstromen om uit te kiezen.

Doelgroep

Dit congres is bedoeld voor iedereen die met baby's, peuters, kleuters en hun ouders werkt.

Leerdoelen

- Verlieservaringen na het krijgen van een kind met een beperking
- Hulpvormen bij psychosomatische klachten
- Relaties tussen gehechtheid en kindermishandeling
- Werken met de interventie Voorzorg
- Vroege ouder-kind-interacties bij jonge kinderen met communicatieproblemen
- Effecten Foetaal Alcoholyndroom op de ontwikkeling
- Jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- Versterken van veerkracht en het vergroten van (zelf)regulatie
- Trauma signaleren en behandelen – EMDR bij baby's

Programma

09.15 uur Inloop en registratie

10.00 uur Opening van het congres door de dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden
Plenaire bijdragen:

10.15 uur Prof. Dr. Manu Keirse [KU Leuven] - Leven met een levend verlies

11.00 uur Drs. Hilde Seys [KU Leuven]: Soma, psyche en gehechtheid onder druk bij jonge kinderen en de ouders

11.45 uur Koffiepauze

12.15 uur Prof. Dr. Lenneke Alink[Universiteit Leiden]: Kindermishandeling en gehechtheid

13.00 uur Lunchbuffet

14.00 uur Eerste ronde deelsessies: keuze uit 1A of 1B of 1C

Deelsessie 1A Silvia van den Heijkant MD PhD [VUMC]: Voorzorg en Voorzorg-verder

Deelsessie 1B Dr. Evelien Dirks [NSDSK]: Vroege ouder-kind-interacties bij jonge kinderen met communicatieproblemen

Deelsessie 1C Drs. Dianne Wesselink [Gelreziekenhuizen]: Effecten Foetaal Alcoholyndroom op ontwikkeling

15.00 uur Koffiepauze en wissel

15.30 uur Tweede ronde deelsessies: keuze uit 2A of 2B of 2C

Deelsessie 2A Prof. Dr. Tessa Kieboom [Exentra]: Jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong

Deelsessie 2B Drs. Eveline Beerkens [Psychologisch en Pedagogisch Adviesbureau]: Veerkracht versterken en vergroten van (zelf)regulatie

Deelsessie 2C Drs. Marianne Went [Psychotherapie en Supervisie]: Trauma signaleren en behandelen – EMDR bij baby's

16.30 uur Afsluiting van het congres en naborrel

Sprekers en hun bijdrage

Prof. Dr. Manu Keirse

Bijdrage: Leven met een levend verlies

Manu Keirse is klinisch psycholoog en werkzaam aan de faculteit geneeskunde van de Katholieke Universiteit Leuven (B.) Hij is gespecialiseerd in het omgaan met verlies en verdriet en auteur van verschillende boeken die betrekking hebben op dit onderwerp. Leven met een kind of een familielid met een ernstige beperking is leven met een verlies dat nooit eindigt. Bij een verlies door sterven verwacht je dat de pijn van het verlies geleidelijk afneemt, maar het permanent leven met een beperking heeft niets te maken met oplossing of beëindiging. Het is een verlies dat niet afneemt en wonden die niet genezen. Het gaat over verlies dat permanente energie en moed vraagt om nieuwe crisissen het hoofd te bieden. Je moet je voortdurend aanpassen aan veranderingen die het leven in belangrijke mate veranderen. Het gaat over jaar na jaar leven met de onvermijdelijkheid van het verlies dat continueert en over het vinden van een balans in het leven zonder je greep te verliezen.

Drs. Hilde Seys

Bijdrage: Wat gaat er in dat lichaampje om?

Hilde is klinisch psycholoog en psychodynamisch kindertherapeut. Zij werkte jarenlang als kinderpsychologe in het Ziekenhuis Oost Limburg. Hilde is nu werkzaam als netwerkmedewerker jonge kind voor Ligant (Limburg) en als medewerker verbonden aan PraxisP, het praktijkcentrum van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen,

KU Leuven. Verder is zij gastdocent en groepssupervisor binnen het postgraduaat psychodynamische kinderpsychotherapie KU Leuven en bestuurslid bij de VVPT. Een van de belangrijkste relationele taken van ouders is om de lichaamstaal van hun jonge kind te leren lezen en woorden te geven aan wat het kind via huilen, niet willen eten of slapen of zich overstrekken probeert te vertellen. Dit 'oefenen met gedachten' over de binnenwereld van een kind is een proces van vallen en opstaan. Zeker als we te maken hebben met aanhoudende lichamelijke symptomen waarvoor geen onderliggende medische oorzaak kan weerhouden worden.

Soms is er een kindfactor waardoor een baby/peuter (lichamelijk) ontregeld geraakt, de ouders angstig worden en vervolgens de hechtingsrelatie gaat beïnvloeden. Een neerwaartse spiraal dreigt waarbij de medische onderzoeken en de consultaties bij de dokter een houvast vormen tegen gevoelens van wanhoop onmacht en angst. We stellen een individueel gerichte, transdisciplinaire aanpak voor waarbij we aandacht hebben voor het concrete somatische observeerbare gedrag (= de buitenkant) en nadenken over de relationele betekenissen en belevingen (=de binnenkant) van en wat dit alles bij ouders (onbewust) teweeg brengt. Het installeren van een medisch kader als veilige behandelplek is in een eerste fase van essentieel belang. De pediater of huisarts blijft het beeld somatisch volgen en de hulpverlener voegt betekenis verlenende perspectieven met betrekking tot de regulatie van 'pijn' en lichamelijke ongemakken toe. De bedoeling is dat dit resulteert in een hernieuwde sensitieve wederkerige afstemming tussen ouder en kind bij ouders die aanvankelijk moeite hadden om het kind "in mind" te houden of door omstandigheden een verwrongen beeld van het kind voor ogen hadden.

Prof. Dr. Lenneke Alink

Bijdrage: Kindermishandeling en gehechtheid

Lenneke Alink is Hoogleraar Forensische Gezinspedagogiek aan de Universiteit Leiden. Met het oog op preventie en interventie combineert Lenneke voor haar vernieuwende onderzoek naar kindermishandeling kennis vanuit verschillende disciplines als pedagogiek, psychologie en recht met neurobiologische methoden.

Uit onderzoek blijkt dat gehechtheid zowel in het risico op kindermishandeling als bij de gevolgen hiervan een belangrijke rol speelt. Gehechtheid kan onder meer een verklaring vormen voor intergenerationele overdracht: waarom gaan sommige ouders die zelf hieronder te lijden hebben gehad hun eigen kinderen mishandelen en andere juist niet? Deze invalshoek biedt belangrijke aanknopingspunten voor preventie en interventie.

Silvia van den Heijkant MD PhD

Bijdrage: Voorzorg en Voorzorg-verder

Silvia van den Heijkant is werkzaam bij de Academische Werkplaats Jeugd en Gezondheid – VUMC

Voorzorg is de enige interventie in Nederland die effectief is bevonden in het voorkomen van kindermishandeling. De interventie bestaat uit een intensief schema van huisbezoeken door speciaal daarvoor opgeleide VoorZorgverpleegkundigen in de zwangerschap en tot het kind twee jaar is. Omdat zowel moeders als verpleegkundigen een vervolg wilden wordt momenteel VoorZorg-Verder momenteel ontwikkeld: een integrale verpleegkundige ondersteuning voor zeer kwetsbare moeders gericht op de gezondheid, ontwikkeling en opvoeding van peuters en kleuters. Silvia zal vertellen over de eerste ervaringen met VoorZorg-Verder en over nieuwe ontwikkelingen vanuit de evaluatiestudie die is uitgevoerd.

Dr. Evelien Dirks

Bijdrage: Vroege ouder-kind-interacties bij jonge kinderen met communicatieproblemen

Evelien is senior onderzoeker bij NSDSK (Nederlandse Stichting Dove en Slechthorende Kind) en specialist in language and hearing.

De NSDSK heeft de laatste jaren onderzoek gedaan naar de vroege ouder-kind-interacties van dove en slechthorende kinderen en kinderen met een andere communicatieve beperking. Deze deelsessie behandelt de belangrijkste bevindingen. Hierbij wordt onder andere stilgestaan bij de emotionele beschikbaarheid tussen ouder en kind en gedeelde aandacht tussen beide. Verder wordt ingegaan op de effectiviteit van video-hometraining in deze gezinnen.

Drs. Dianne Wesselink

Bijdrage: Effecten Foetaal Alcoholyndroom op ontwikkeling

Dianne Wesselink is werkzaam als Orthopedagoog / GZ-psycholoog K&J bij Gelreziekenhuizen Zutphen.

Vanuit het hele land komen kinderen voor diagnostiek naar de multidisciplinaire FAS-poli in Zutphen. Teampsychologe Dianne Wesselink zal in deze deelsessie vertellen over herkenning in de praktijk, diagnostiek en behandeling. Verder zal zij een beeld schetsen van het spectrum aan dysmorfieën, gedrags- en leerproblemen dat in de FAS-poli gezien wordt. Tenslotte gaat zij in op de effecten op het brein en het gedrag, van prenatale blootstelling aan alcohol.

Prof. Dr. Tessa Kieboom

Bijdrage: Jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong

Tessa is specialist in hoogbegaafdheid en directeur van Exentra – expertisecentrum rondom hoogbegaafdheid- in Antwerpen.

Bij jonge kinderen praat je niet over hoogbegaafdheid maar over een ontwikkelingsvoorsprong. Maar hoe herken je al op jonge leeftijd een ontwikkelingsvoorsprong? Wat zijn de kenmerken waar je op kunt letten? Maar vooral: hoe kun je ouders en kind begeleiden wanneer er sprake is van een voorsprong in de ontwikkeling?

Drs. Eveline Beerkens

Bijdrage: Veerkracht versterken en vergroten van de (zelf)regulatie

Eveline is GZ-psycholoog K&J, klinisch pedagoog NVO en ontwikkelaar van het programma Griefelen.

Juist voor jonge kinderen is het van belang om bij ontregeling tot een (hernieuwd) evenwicht te komen. Het Griefelprogramma ondersteunt hen hierbij. Het programma biedt handreikingen om het vermogen tot zelfregulatie op alle gebieden te ondersteunen, denk aan gedrag, emotie en hechting. Jonge kinderen (2,5 – 7 jaar) kunnen op deze manier leren om de stress van alledag beter aan te kunnen. In deze deelsessie vertellen de sprekers over het programma en laten ze zien hoe dit werkt.

Drs. Marianne Went

Bijdrage: Trauma signaleren en behandelen – EMDR bij baby's

Marianne is klinisch psycholoog, psychotherapeut, systeemtherapeut en supervisor.

In de afgelopen jaren is er binnen de GGZ veel wetenschappelijk onderzoek gedaan met betrekking tot de behandeling van PTSS bij kinderen en jongeren (met name van 8 tot 18 jaar). Minder bekend is dat ook baby's klachten kunnen ontwikkelen na het meemaken van traumatische gebeurtenissen. Wanneer ouders en behandelaar de hypothese hebben dat klachten op zeer jonge leeftijd gerelateerd zijn aan onverwerkte traumatische ervaringen, kan EMDR worden ingezet. Deze deelsessie gaat in op de indicatiestelling, de werkzame factoren en de rol van ouders bij de EMDR-behandeling.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.